

**Kaniok, Petr: České předsednictví Rady EU –
most přes minulost. Brno: Masarykova univerzita.
Mezinárodní politologický ústav, 2010, 240 stran,
ISBN: 978-80-210-5348-9.**

Mats Braun¹

Kniha *České předsednictví Rady EU – most přes minulost* představuje analýzu českého předsednictví v Radě EU v roce 2009. Petr Kaniok velice důkladně prezentuje práci státní administrativy při přípravě a konání předsednictví. Kniha shrnuje relevantní analýzy a empirické materiály k předsednictví za tím účelem, že bude cenným zdrojem informací o důležitém půlroku pro Českou republiku v EU. Kniha má také ambici nabídnout hodnocení předsednictví. Pro kvalitu hodnocení je však problémem, že je autorův analytický přístup nejasný a že chybí operacionalizace teoretického rámce.

Kniha je rozdělena do čtrnácti kapitol. Po úvodu následuje teoretické vymezení předsednictví. V této kapitole autor prezentuje historický vývoj předsednictví, ale také existující literaturu k roli předsednictví v rozhodovací struktuře Evropské unie. Další části knihy jsou víceméně chronologicky strukturovány. Autor proto začíná v kapitole 3 s diskuzí o francouzském předsednictví, které bylo prvním předsednictvím českého předsednického tria. Kapitoly 4 až 12 se potom zaměřují na předsednictví České republiky. V kapitole 4 se dozvíme, jak proběhly přípravy českého předsednictví, a kapitola 5 představuje jeho výchozí kontext. V kapitole 6 je prezentována organizační stránka předsednictví a autor přehledným způsobem představuje, kolik různých typů akcí Česká republika během předsednictví organizovala. V kapitole 7 se autor věnuje programové agendě předsednictví a ukazuje na množství legislativy přijaté během tohoto půlroku. Kapitola 8 má název *Reprezentace a české předsednictví* a v ní autor diskutuje reprezentaci nejen v tom smyslu, jak Česká republika reprezentovala EU navenek, ale i jak předsednictví dokázalo zastupovat Radu EU ve vztahu k ostatním institucím EU. V kapitole 9 autor potom diskutuje jednání v Radě a vztahy předsednictví s členskými státy. Kapitola 10 má název *Vnitropolitické souvislosti* a v ní autor řeší zejména pád vlády Mirka Topolánka. *Komunikace a mediální předsednictví* je téma následující kapitoly, kde autor vysvětluje důvody špatné mediální reputace

¹ Kontakt: Ústav mezinárodních vztahů, v.v.i, Nerudova 3, 118 50 Praha 1 – Malá Strana; e-mail: braun@iir.cz.

předsednictví. Poslední kapitola k předsednictví České republiky diskutuje dopady předsednictví na Českou republiku a také na EU. Po rozsáhlé diskuzi o předsednictví České republiky následuje relativně stručná kapitola o posledním předsednictví českého předsednického tria, tedy o švédském předsednictví.

K struktuře knihy lze namítat, že autor ji nevysvětluje, konstatuje pouze, že i jiné alternativy by byly možné. Chronologická struktura se nejeví jako samozřejmá volba, protože jakékoliv porovnání mezi předsednictvími tato struktura spíše komplikuje. Autor také málo vysvětluje, proč jsou v knize právě tyto kapitoly. Zejména není příliš zřejmé, proč kapitoly o francouzském a švédském předsednictví vůbec v knize jsou. Autor chce pravděpodobně přinést vyčerpávající pohled na české předsednictví v rámci předsednického tria, ale i kapitoly o francouzském a českém předsednictví mají ambici je hodnotit. Autor ovšem nepoužívá stejný model hodnocení, a proto nelze výsledky analýz třech předsednictví snadno porovnat.

Jak již bylo zmíněno, lze knihu doporučit ke čtení zejména díky empirické důkladnosti. Největším nedostatkem knihy je naopak chybějící operacionalizace teoretického rámce. Druhá kapitola knihy sice vyčerpávajícím způsobem představuje stávající akademickou literaturu v oblasti, ale autor podrobněji neprezentuje, jak sám postupuje. Autor se například v rámci knihy opakovaně vrací k teoretickým modelům Oleho Elgströma a Jonase Tallberga, nevysvětluje však, jak je používá. Sociologický a racionalistický analytický model dvou švédských autorů používá Kaniok při hodnocení všech tří předsednictví. Modely autor však prezentuje pouze stručně v druhé kapitole. Podle mého soudu je škoda, že se autor nezabývá modely důkladněji. Modely by mu mohly poskytnout vyhovující rámec analýzy. Tím, jak autor s modely pracuje, zůstává bohužel analýza docela povrchní. Například pouze konstatuje, že předsednictví Francie „jednoznačně více inspiroval“ racionálním přístupem (s. 70). Navíc je patrné, že autor do jisté míry dezinterpretuje intence modelů Elgströma a Tallberga. Kaniok píše na s. 46, že „Ole Elgström a Jonas Tallberg dělí přístup států k předsednictví na racionální a sociologický přístup“. Podle Elgströma a Tallberga ovšem nejsou státy, které by měly racionalistický nebo sociologický přístup k předsednictví. Naopak jak uvádí Elgström a Tallberg, jedná se o analytické přístupy, které dokážou zachytit různé aspekty předsednictví, kde nám sociologický model umožňuje lépe chápat časovou kontinuitu předsednictví, racionalistický model naopak krátkodobě strategické jednání předsednictví.² Autor by samozřejmě mohl vycházet z alternativní interpretace teoretického modelu, ale v tom případě by to měl důkladně vysvětlit.

² Elgström, O – Tallberg, J. (2003): Conclusion, in: E. Elgström (ed.): *European Union Council Presidencies – A Comparative Perspective*, Routledge, London, p. 204.

I přes jistý nedostatek teoretického zpracování se nemění skutečnost, že empirické kapitoly jsou zpracovány dobře a že mají pro existující literaturu přidanou hodnotu. Čtenář se dozví o mnoha empirických zjištěních, která zatím nebyla tak často rozebírána v odborné literatuře, například kapitola 4 obsahuje zajímavou diskuzi o vzniku osmnáctiměsíčního programu. Jiné diskuze, jako například o legislativních výsledcích předsednictví, jsou informativní a přehledné a obohatí existující literaturu zejména tím, že čtenář nyní najde informace na jednom místě. Je však také několik slabších aspektů empirických částí knihy. Autor se často vrací k tématu francouzské neochoty předat předsednictví dál České republice, ale naopak zanedbává jiná témata, jako jsou například význam neúčasti České republiky v třetí fázi EMU pro předsednictví, význam komplikace při ratifikaci Lisabonské smlouvy.

Problémem knihy je i to, že Kaniok občas relativně nekritický hájí české předsednictví. Autor si je také sám vědom tohoto problému, píše totiž, že kniha „...neměla být (a není) obhajobou českého předsednictví Rady EU, jakkoliv tak může působit“ (s. 217). I když je pochopitelné, že autor chtěl vytvořit protiváhu k mediální i odborné diskuzi, která občas asi byla zejména během předsednictví naopak zbytečně kritická vůči českému předsednictví, příliš nekritický přístup na pár místech bohužel zhoršuje kvalitu publikace. Například z autorovy analýzy vyplývá, že priority předsednictví byly nekonfliktní, lze ovšem diskutovat, do jaké míry byl například liberální přístup v ekonomických otázkách přijat na evropské půdě jako neutrální. Česká republika měla v těchto otázkách spojence, ale také zřetelné oponenty, a to nikoliv jenom Francii.³ V souvislosti s ekonomickou recesí autor opakovaně tvrdí, že kontroverzní výrok tehdejšího premiéra Mirka Topolánka o „cestě do pekel“ byl zcela vytržený z kontextu. Nevysvětluje však, v jakém smyslu.⁴ Zdá se, že Kaniok nechápe, co bylo na tom výroku tak provokativní. Nešlo ani nutně o výraz jako takový, ale o skutečnost, že tak ostře prezentoval názor české vlády na ekonomickou krizi, který však neměl podporu v celé řadě členských států, například ve Velké Británii a Francii, a to z pozice předsedy Evropské rady na půdě Evropského parlamentu.

Z obsahové stránky je škoda, že se autor nezabývá i prací během přípravy předsednictví mimo státní aparát, například na úrovni politických stran a nestátních aktérů. Kniha však nemůže

³ Pro analýzu viz například Zemanová, Š. – Abrhám, J. (2010): *Achieving Unachievable Goals? Impartiality, Effectiveness, Crisis and Economic Priorities of the Czech EU Presidency*, in: P. Drulák – Z. Šabič (eds.): *The Czech and Slovenian EU Presidencies in a Comparative Perspective*, Dordrecht, Republic of Letter.

⁴ Čtenář, který si chce sám udělat názor, může projev najít on-line na <<http://www.vlada.cz/cz/clenovevlady/premier/vyznamne-projevy/projev-premiera-na-zahajeni-plenarniho-zasedani-evropskeho-parlamentu-25--brezna-2009-ve-strasburku-55262/>>.

obsahovat všechno. Na závěr lze konstatovat, že autor v knize shrnuje nejdůležitější děje kolem předsednictví České republiky v Radě EU. Kniha proto může fungovat jako referenční rámec pro další diskuzi o důležitém půlroku pro Českou republiku v EU.